

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

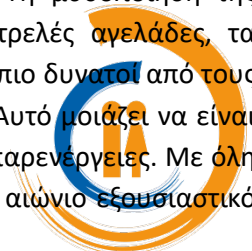
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Η «νόσος» της επιτυχίας - Στο όνομα της υπεροχής

Η ανάγκη, η επιθυμία να πετυχαίνει ο άνθρωπος τους στόχους του, να νιώθει επιτυχημένος μέσα στην κοινωνική ομάδα στην οποία ζει, είναι φυσική, γενετική θα έλεγα, ανάγκη του ανθρώπου. Με την επιτυχία, από τα παιδικά κιόλας χρόνια, θεμελιώνεται η εμπιστοσύνη προς εαυτόν, η αυτοπεποίθηση και η αυτοεκτίμησή του. Μέσα από την ποιοτική και ποσοτική αναλογία της σχέσης Επιτυχία-Αποτυχία, οργανώνεται ένα καλά δομημένο και συνεκτικό «Εγώ» ή αντίθετα ένα ευάλωτο και εύθραυστο ψυχικό όργανο, που στην πρώτη δυσκολία κλονίζεται και καταρρέει. Όταν η ανάγκη της επιτυχίας υπηρετείται με φυσικούς όρους και τρόπους, κινητοποιεί γόνιμα τις δυνάμεις μας και συμβάλλει στην ατομική και ομαδική πρόοδο, μέσα σε ένα κλίμα «φυσικής άμιλλας», που όχι μόνο δεν είναι βλαπτική αλλά είναι αναγκαία για κάθε εξέλιξη.[...]

Η εποχή μας με τα πρότυπά της έχει δημιουργήσει μια φρενήρη κούρσα, έναν ιλιγγιώδη ρυθμό, μέσα σε έναν ασφυκτικό ζωτικό χώρο· έναν υπερσυμπιεστή πάνω στην ανθρώπινη δράση, εν ονόματι του κέρδους και της επιτυχίας. Οι μαθητές είναι αναγκασμένοι να αφομοιώνουν μια τεράστια ύλη, συχνά άχρηστων γνώσεων, μέσα από μια στρεβλή παιδεία και κοινωνική νοοτροπία, που αγνοούν το ουσιώδες και προκρίνουν το τυπικό (τη βαθμολατρία, το πτυχίο, το μάστερ, το διδακτορικό). Είναι αναγκασμένοι να πηγαίνουν σχολείο, ωδείο, φροντιστήριο, γυμναστήριο, ξένες γλώσσες κ.λπ., πράγματα που τα φορτίζουν αφάνταστα και τα εκτρέπουν από τους ψυχοβιολογικούς τους ρυθμούς. Η έλλειψη αξιών κάνει πρωταθλήτρια την υλοφροσύνη. Η κουλτούρα της εποχής μας είναι η αποθέωση του εντυπωσιασμού, του εύκολου και γρήγορου κέρδους. Η υστέρηση πνευματικότητας. Πάνω απ' όλα το περίφημο image, το κυνήγι των «ιδανικών» αναλογιών, οι χημικές δίαιτες για αδυνάτισμα πάση θυσία και άλλοι καταναγκασμοί που περιέχουν την παθογένεια μιας συλλογικής Νεύρωσης, σε όρια επιδημίας.[...]

Ζούμε το θρίαμβο της ατομικότητας. Του εγωκεντρισμού. Τη μυθοποίηση της πρωτιάς. Όλα είναι ντοπαρισμένα, στο όνομα της υπεροχής. Οι τρελές αγελάδες, τα οστεάλευρα, το ουράνιο, οι εξοπλισμοί. Να γίνουμε πιο παραγωγικοί, πιο δυνατοί από τους άλλους. Να εξουσιάσουμε. Να ξεπεράσουμε τον άλλον πάση θυσία. Αυτό μοιάζει να είναι το σύνθημα σε όλα τα επίπεδα της ζωής. Με όλες τις καταστροφικές παρενέργειες. Με όλη τη σύνθλιψη του ανθρώπινου προσώπου. Με όποιο κόστος. Είναι το αιώνιο εξουσιαστικό

πρόβλημα (σε διαφορετικές κόπιες), στη βάση της στείρας και **άγωνα προσπάθειας** για επιτυχία. Η στείρα αντιπαράθεση: **η μαμή της βίας**. Είναι η «Έρις», το «Νείκος» του Εμπεδοκλή. **Που γεννά μέτωπα**. Πολέμους. Όχι γόνιμες, δημιουργικές προσπάθειες, γιατί εκεί θα επικρατήσουν οι εχέφρονες, οι άριστοι και όχι οι αλαζόνες και οι καπάτσοι.

Όταν το πλαίσιο της δράσης είναι ανθρώπινο, η επιτυχία δεν γίνεται αυτοσκοπός, δε δημιουργεί οίηση. Και η αποτυχία γίνεται αποδεκτή, αποδεικνύεται χρήσιμη. Αν πρέπει να υπάρχει «το δικαίωμα στην οκνηρία», όπως λέει ο Λαφάργκ, έτσι νομίζω θα έπρεπε να υπάρχει και «το δικαίωμα στην αποτυχία». Αυτό το δικαίωμα μάς συμφιλιώνει με τους φόβους και τις αδυναμίες μας. Μας επιτρέπει να αποδεχόμαστε τον εαυτό μας όπως είναι, χωρίς ρετουσαρίσματα και απονενομημένες εξιδανικεύσεις. Μας χαλαρώνει· μας εξοικειώνει με τους άλλους στο ότι και εκείνοι είναι το ίδιο φοβισμένοι και τρωτοί. Το δικαίωμα στην αποτυχία μάς απαλλάσσει από το διαρκή και μάταιο ανταγωνισμό. Από το αίσθημα ότι διαρκώς μας απειλούν, ότι μας αφήνουν πίσω.

Οι ανατολικοί φιλόσοφοι θα απαντούσαν ως εξής, φαντάζομαι, στο ερώτημα «αποτυχία ή επιτυχία»: Αυτός που μένει ανεπηρέαστος στη χασούρα είναι πραγματικά σημαντικός. Αυτός που απολαμβάνει την επιτυχία και την αποτυχία του το ίδιο είναι ο Αληθινός Αυτοκράτορας. Αυτά αυτοί. Αλλά εμείς; Μας το λέει ο μεγάλος Καβάφης: «Υπεροψίαν και μέθην θα είχε ο Δαρείος». Εννοώντας βέβαια πως ο βάρβαρος Πέρσης βασιλιάς Δαρείος είναι ο αιώνας μας. Και καθέναν από μας ένας μικρός Δαρείος.

Μ. Πρατικάκης, εφημ. «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ»

A. Να αποδώσετε την περίληψη του κειμένου σε 100 – 120 λέξεις.

Μονάδες 25

B1. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω περιόδους ως Σωστές ή Λανθασμένες, ανάλογα με τις αναφορές που γίνονται στο κείμενο:

- α. Η προσπάθεια για επιτυχία – υπό προϋποθέσεις – αποβαίνει ωφέλιμη για τον άνθρωπο και την κοινωνία.
- β. Η έλλειψη πνευματικότητας οδηγεί το σύγχρονο άνθρωπο στη νευρωτική επιδίωξη να επιτύχει στόχους ανούσιους και ευτελείς.
- γ. Η βία προκαλείται από την ανταγωνιστικότητα του σύγχρονου ανθρώπου, την άγωνα προσπάθεια να υπερτερήσει έναντι των άλλων.
- δ. Η καταξίωση του δικαιώματος στην οκνηρία απαλλάσσει τον άνθρωπο από τους φόβους και τις εξιδανικεύσεις.
- ε. Ο άνθρωπος που μπορεί να διαχειριστεί με την ίδια ωριμότητα την επιτυχία και την αποτυχία του είναι αυτός που μπορεί να εξουσιάζει τους άλλους.

B2. α) «Η έλλειψη αξιών κάνει πρωταθλήτρια την υλοφροσύνη. Η κουλτούρα της εποχής μας είναι η αποθέωση του εντυπωσιασμού, του εύκολου και γρήγορου κέρδους. Η υστέρηση πνευματικότητας. Πάνω απ' όλα το περίφημο image, το κυνήγι των «ιδανικών» αναλογιών, οι χημικές δίαιτες για αδυνάτισμα πάση θυσία και άλλοι καταναγκασμοί που περιέχουν την παθογένεια μιας συλλογικής Νεύρωσης, σε όρια επιδημίας.»: στο υπογραμμισμένο σημείο ο συγγραφέας διατυπώνει τις σκέψεις του με ελλειπτικό λόγο. Τι πετυχαίνει με την εκφραστική αυτή επιλογή;

Μονάδες 4

β) «Να γίνουμε πιο παραγωγικοί, πιο δυνατοί από τους άλλους. Να εξουσιάσουμε. Να ξεπεράσουμε τον άλλον πάση θυσία.»: στο συγκεκριμένο απόσπασμα, αφού αναγνωρίσετε τον τρόπο εκφοράς των παρακάτω ρηματικών διατυπώσεων, να αιτιολογήσετε τη χρήση τους από τον συγγραφέα.

Μονάδες 2

B3. «Μας το λέει ο μεγάλος Καβάφης: «Υπεροψίαν και μέθην θα είχε ο Δαρείος». Ενωώντας...»: α) ποιον τρόπο πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στο σημείο αυτό; (μονάδες 2) β) γιατί επιλέγει αυτόν τον τρόπο για να ολοκληρώσει το κείμενό του; (μονάδες 3)

Μονάδες 5

B4. «Όταν το πλαίσιο της δράσης είναι ανθρώπινο, η επιτυχία δεν γίνεται αυτοσκοπός, δε δημιουργεί οίηση. Και η αποτυχία γίνεται αποδεκτή, αποδεικνύεται χρήσιμη.»: α) αφού αναγνωρίσετε το είδος της συλλογιστικής πορείας (μονάδες 2) και αιτιολογήσετε την απάντησή σας (μονάδες 2), β) αξιολογήστε τον συλλογισμό (μονάδες 2).

Μονάδες 6

B5. α) Στις παρακάτω περιόδους οι υπογραμμισμένες λέξεις χρησιμοποιούνται μεταφορικά. Αντικαταστήστε τις με άλλες, νοηματικά ισοδύναμες, που να χρησιμοποιούνται κυριολεκτικά: άγνης προσπάθειας, η μαμή της βίας, που γεννά μέτωπα.

Μονάδες 3

β) Για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις να γράψετε ένα αντώνυμο: ατομικότητα, χέφρονες, οίηση, δικαίωμα, μάταιο.

Γ. Εν όψει των σχολικών εξετάσεων και δεδομένου του άγχους που βιώνουν όλοι οι μαθητές ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου σας διοργανώνει μία εκδήλωση με θέμα «Το άγχος της επιτυχίας στην σύγχρονη εποχή». Στην εκδήλωση αυτή εκφωνείτε ομιλία στην οποία επιχειρείτε να παρουσιάσετε τους παράγοντες που ευθύνονται για την τάση του σύγχρονου ανθρώπου να διεκδικεί μανιωδώς και με κάθε κόστος την επιτυχία- και μάλιστα την χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο - και προτείνετε στάση για να αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι ώριμα τόσο την αποτυχία, όσο και την επιτυχία στη ζωή τους.

Μονάδες 40

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

**ΔΟΥΔΟΥΜΗ ΕΛΙΝΑ - ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ
ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ - ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ
ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ - ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ - ΨΩΜΑ ΑΡΕΤΗ**

